Offentliggjøring av finansiell informasjon for 2011
Basel II - Pilar 3

Jernbanepersonalets Sparebank

Jernbanepersonalets
bank og forsikring

1 ORGANISASJONSSTRUKTUR OG STRATEGISK UTVIKLING 2

2 BASEL II – NYE KAPITALDEKNINGSREGLER 2

3 KONSOLIDERING 3

4 FINANSIELL UTVIKLING 3

5 RISIKO OG KAPITALSTYRING 4

5.1 INNLEDNING 4
5.2 ORGANISERING OG ANSVAR 4
5.3 KONSERNETS OVERORDNEDE RISIKOSTYRINGSPROSESS 5
5.3.1 Rapportering til styret *6*
5.3.2 ICAAP prosessen *6*
5.4 OVERORDNEDE ØKONOMISKE HOVEDMÅL OG KAPITALSTRATEGI 6
5.4.1 Overordnet mål for risiko og risikovilje *6*
5.4.2 Fastsettelse av kapitalmål *6*
5.5 FORUTSETNINGER SOM LIGGER TIL GRUNN FOR KAPITALKRAVSBEREGNING 7

6 BEREGNING AV KAPITALKRAV I HENHOLD TIL PILAR 1 7

6.1 ANSVARLIG KAPITAL OG OPPSUMMERING REGULATORISKE KRAV 7
6.2 KREDITTRISIKO 8
6.2.1 Risikovilje og eksponering *8*
6.2.2 Styring og kontroll *11*
6.2.3 Kapitalbehov (Regulatoriske minimumskrav) *12*
6.3 OPERASJONELL RISIKO 12
6.3.1 Risikovilje og eksponering *12*
6.3.2 Styring og kontroll *12*
6.3.3 Kapitalbehov (Regulatorisk minimumskrav) *13*

7 VURDERING AV KAPITALBEHOV PILAR 2 13

7.1 OPPSUMMERING 13
7.2 OPERASJONELL RISIKO 14
7.2.1 Kapitalbehov (ICAAP krav) *14*
7.3 KREDITTRISIKO 14
7.3.1 Kapitalbehov (ICAAP krav) *14*
7.4 KONSENTRASJONSRISIKO 14
7.4.1 Risikovilje og eksponering *14*
7.4.2 Styring og kontroll *14*
7.4.3 Kapitalbehov (ICAAP krav) *14*
7.5 MARKEDSRISIKO 14
7.5.1 Risikovilje og eksponering *14*
7.5.2 Styring og kontroll *15*
7.5.3 Kapitalbehov (ICAAP krav) *15*
7.6 LIKVIDITETSRISIKO 15
7.6.1 Risikovilje og eksponering *15*
7.6.2 Styring og kontroll *16*
7.6.3 Kapitalbehov (ICAAP krav) *16*
7.7 RENTERISIKO UTENFOR HANDELSPORTEFØLJEN 16
7.7.1 Risikovilje og eksponering *16*
7.7.2 Styring og kontroll *16*
7.7.3 Kapitalbehov (ICAAP krav) *16*
7.8 FORRETNINGSRISIKO 17
7.8.1 Risikovilje og eksponering *17*
7.8.2 Styring og kontroll *17*
7.8.3 Kapitalbehov (ICAAP krav) *17*

8 SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG ØKONOMISK KAPITALBEHOV 17

1 ORGANISASJONSSTRUKTUR OG STRATEGISK UTVIKLING

Jernbanepersonalets Sparebank (JS) ble etablert 1. januar 2001 og består av en forretningsenhet med hovedkontor i Oslo og filialer i ytterligere 7 norske byer - Drammen, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Hamar, Trondheim og Narvik. Banken opererer kun i Norge, mot personmarkedet. Sammen med Jernbanepersonalets Forsikring Gjensidig (JFG) utgjør de to selskapsenhetene det blandede finanskonsernet Jernbanepersonalets Bank og Forsikring (JBF). JS henvender seg i samsvar med lovgivningen til en ubestemt krets av innskytere, men har som sin primære kundegruppe de som kan være medlemmer av JFG, som er ansatte i og pensjonister fra jernbane-virksomhet, og disse medlemmers barn og barnebarn.

Etableringen av finanskonsernet er gitt med hjemmel i Lov 10. juni 1988 nr.40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2a-3 første ledd, jfr § 2a-17.

Konsernet har følgende organisasjonsstruktur:

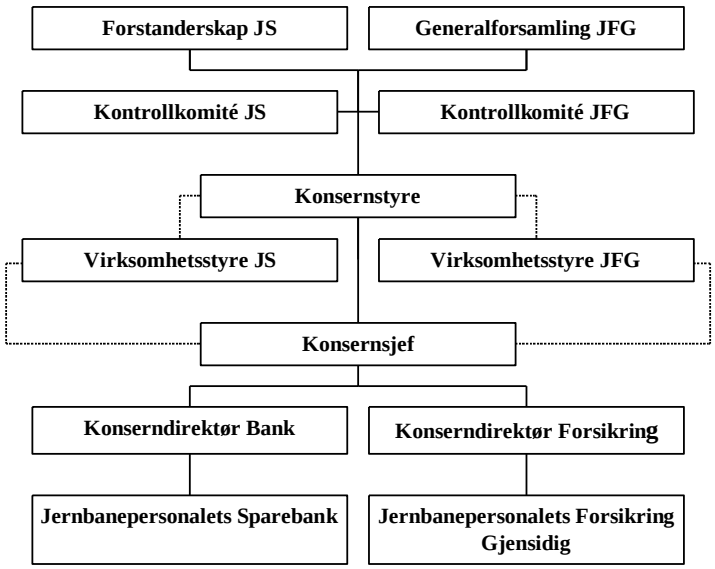

JS har en generell sparebankkonsesjon. Banken er aksjonær i Terra-Gruppen, som er et landsdekkende samarbeid mellom 79 lokale sparebanker, som sammen med OBOS eier finanskonsernet Terra-Gruppen AS. Formålet med medlemskapet er kostnadsbesparelser gjennom deltakelse i samarbeid om innkjøp, teknologi og kortprodukter, i tillegg til et strategisk samarbeid om produktselskapene i gruppen for å kunne tilby konkurransedyktige produkter i full bredde til bankens kunder.

2 BASEL II – NYE KAPITALDEKNINGSREGLER

Nye krav til finansinstitusjonenes beregning av kapitaldekning, ble innført i Norge fra 1. januar 2007. Det nye regelverket bygger på en ny standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS). Formålet med det nye kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- et mer risikosensitivt kapitalkrav
- en bedre risikostyring og kontroll
- et tettere tilsyn
- samt mer informasjon til markedet

Det nye kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital
Pilar 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging
Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Figur 1: Oversikt over metoder og krav i hht Basel II

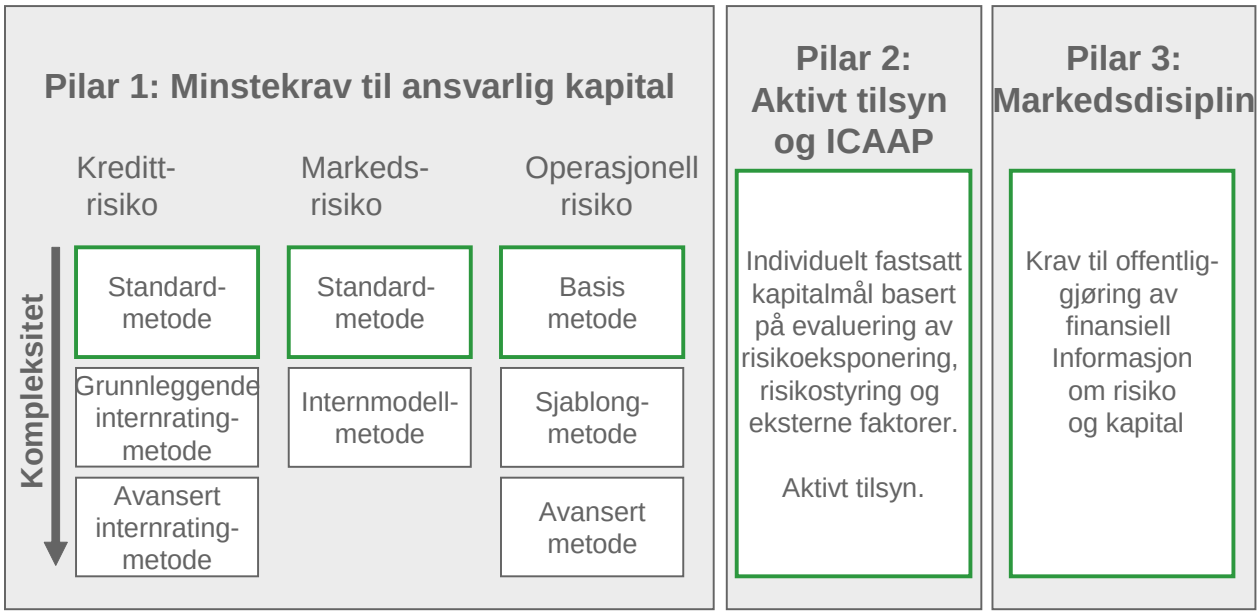

Jernbanepersonalets Sparebank benytter standardmodeller for å beregne minstekrav til kapital. Med interne ratingmetoder har flere andre institusjoner oppnådd en reduksjon i kapitalkravet.

Pilar 1
Pilar 1 omhandler minstekravet til kapitaldekning og er en videreutvikling av det tidligere kapitaldekningsregelverket i hht Basel I. Det nye forslaget innebærer ingen endring i den grunnleggende konstruksjonen av kapitalkravet, som fortsatt blir 8 %, men det blir noen endringer i regelverket for hva som kan regnes som ansvarlig kapital og sammensetningen av denne. De store endringene gjelder beregningen av kapitalkravet for kredittrisiko og introduksjonen av et eksplisitt kapitalkrav for operasjonell risiko. Gjeldende krav til kapitaldekning for markedsrisiko berøres i mindre grad av det nye regelverket.

Pilar 2
Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper. Banken skal ha en prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til risikoprofil og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå. I tillegg skal tilsynsmyndighetene gjennomgå og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og strategier, samt overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Tilsynet har myndighet til å sette i verk passende tilsynsmessige tiltak om det ikke er tilfreds med resultatet av denne prosessen.

Pilar 3
Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig når aktører i større grad kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet.

3 KONSOLIDERING

Bankens Pilar III rapportering og ICAAP- prosess omfatter kun Jernbanepersonalets Sparebank.

4 FINANSIELL UTVIKLING

Banken hadde i 2011 et overskudd på 19,4 mill mot 33,1 mill i 2010. Resultatet er lavere enn budsjett, dette skyldes i hovedsak netto kurstap på finansielle instrumenter med 10,8 mill. Bankdriften i 2011 var fortsatt preget av skjerpet konkurranse om kundene, og de store bankene har forbedret sine betingelser i forhold til de mindre bankene, både på boliglån og sparing. Konkurransen om kundene er skjerpet og markedet blir stadig mer krevende i forhold til å nå de inntjeningsmålene som er nødvendig for å opprettholde og helst forbedre soliditeten. I tillegg øker kravene til kapital og myndighetsrapportering.

Bankens rentenetto i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital er 2,08 % (1,65 %). Kostnader målt i prosent av forvaltningskapitalen er 1,81 % (1,68 %). Målt i prosent av inntektene er kostnadsprosenten eksklusive verdiendringer på verdipapirer 70,4 % (80,8 %).

Forvaltningskapitalen hadde i 2011 en vekst på 2,4 %, mot en nedgang i 2010 på 6,1 %. Utlånsveksten på egen bok utgjør 3,8 % i 2011. Ved utløpet av året er utlån i Terra Boligkreditt 2.661,7 millioner, som gir en samlet utlånsvekst på 8,9 % mot 8,0 % året før. Innskuddsveksten var 6,4 %, mot 4,9 % året før. Innskuddsdekningen er ved årets utløp 101,4 % (98,9 %)

JS har ikke næringslån og andel godt sikrede boliglån er høyere enn de fleste andre banker – noe som resulterer i en lavere rentenetto enn sammenlignbare banker. Mislighold og tap er svært lave, i vesentlig grad som følge av restriktiv kredittpolitikk og aktiv kundeoppfølging. Kapitaldekningen pr 31.12.2011 var på 17,5 %.

Tabell 1: Finansiell utvikling 2010-2011

RESULTATREGNSKAP (Tall i tusen kroner)	Regnskap 31.12.11	% av GFK 31.12.11	Regnskap 31.12.10	% av GFK 31.12.10
Renteinntekter	230 567	4,21	212 925	3,75
Rentekostnader	116 827	2,13	119 368	2,10
Netto renteinntekter	**113 740**	**2,08**	**93 557**	**1,65**
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer	2 930	0,05	2 259	0,04
Provisjonsinntekter m.v.	35 939	0,66	33 664	0,59
Provisjonskostnader m.v.	8 592	0,16	8 937	0,16
Netto kursgevinst på finansielle instrumenter*	-10 792	-0,20	17 202	0,30
Andre driftsinntekter	71	0,00	154	0,00
Netto andre driftsinntekter	**19 556**	**0,36**	**44 342**	**0,78**
Lønn og generelle administrasjonskostnader	80 117	1,46	75 600	1,33
Avskrivninger	1 968	0,04	3 533	0,06
Andre kostnader	17 254	0,31	15 992	0,28
Andre driftskostnader	**99 339**	**1,81**	**95 125**	**1,68**
Resultat før tap og nedskrivninger	**33 957**	**0,62**	**42 774**	**0,75**
Innkommet/tap på utlån	-422	-0,01	-4 005	-0,07
Kurstap anleggsaksjer	-	-	5 031	0,09
Nedskrivninger anleggsaksjer	-	-	-	-
Resultat av ordinær drift	**34 379**	**0,63**	**41 748**	**0,74**
Skattekostnad	14 947	0,27	8 647	0,15
Resultat for perioden	**19 432**	**0,35**	**33 101**	**0,58**

* Inkludert obligasjons- og pengemarkedsfond

5 RISIKO OG KAPITALSTYRING

5.1 Innledning

I tråd med bankens policy for risikostyring har styret en løpende vurdering av interne prosesser og rutiner for kartlegging og overvåkning av de risikofaktorer som banken er eksponert for. ICAAP er et viktig ledd i dette arbeidet.

5.2 Organisering og ansvar

Et godt internt kontrollmiljø forutsetter forankring i hele organisasjonen; fra den enkelte medarbeider til konsernledelsen. Det overordnede ansvaret for risikostyringen ligger hos konsernsjef. Dette skal sikre nødvendig forankring i konsernets ledelse. For videre å sikre et godt internt kontrollmiljø er velfungerende risikostyringsfunksjoner avgjørende.

Virksomheten har etablert følgende styrings- og kontrollstruktur:

Figur 2 Styrings- og kontrollstruktur

Ansvar for gjennomføring av konsernets overordnet styring og kontroll av risiko er organisert på følgende måte:

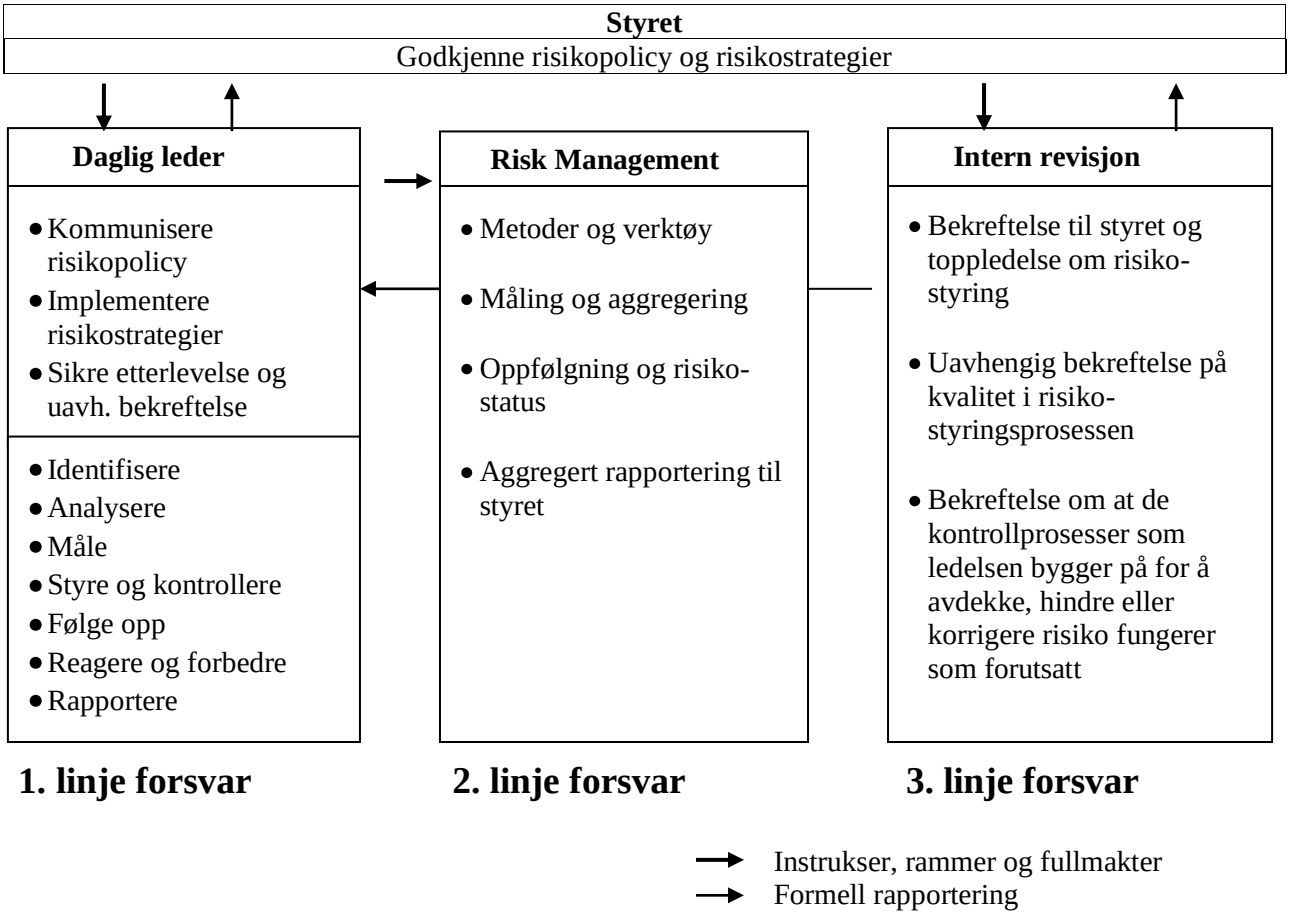

Risk Management ivaretas av konsernsjef sammen med konsernledelsen og regionsjefene.

5.3 Konsernets overordnede risikostyringsprosess

Bankens overordnede styringsprosess er dels basert på et tett samarbeid mellom administrasjonen og styret, og dels gjennom et operasjonalisert overvåkningssystem, som sørger for at vesentlige, risikoreduserende oppgaver utføres til rett tid.

Administrasjonen har gjennom konsernsjef et tett samarbeid med styret, og aktiviteter som kan medføre vesentlig risiko/tap tas opp i og godkjennes av dette før de iverksettes. Alle risikopolicies vurderes årlig, og ellers hvis lover, pålegg eller andre endringer i samfunnet rundt oss eller i egen organisasjon gjør det nødvendig.

For alle overordnede stillinger i JS er det utarbeidet stillingsinstrukser. Disse sikrer at det for alle risikoområder finnes en ansvarlig leder.

Fullmakter på alle nivåer, hjemlet i styrevedtatt bevilgningsreglement, sikrer risikobegrensning.

JS har de siste 5 år hatt intern kredittrevisjon, som overvåker at stillingsinstrukser, fullmakter og rutiner følges. Avvik rapporters til konsernsjef, og videre til styret.

I forbindelse med innføringen av internkontrollforskriften innførte JS et overvåkningssystem – oppgavekalender - som inneholder alle vesentlige oppgaver som skal utføres i løpet av et kalenderår. Alle oppgaver har en varslingsdato for varsling til ansvarlig(e) person(er) og en forfallsdato for når oppgaven skal være utført. All overvåkning skjer elektronisk, og ikke utførte oppgaver purres for ytterligere oppfølgning. Alle oppgaver blir fortløpende arkivert med gjeldende status.

For å overvåke kontrakter og avtaler som kan medføre økonomisk risiko for JS er det utviklet et elektronisk overvåkningssystem – kontraktsarkiv – som inneholder alle kontrakter/avtaler som medfører/kan medføre økonomiske forpliktelser for banken. Systemet følger opp den enkelte kontrakt/avtale med melding til ansvarlig eier av kontrakten/avtalen, slik at den hvert år kan revurderes i forbindelse med fornyelse.

Bankens ulike erklæringer ligger også arkivert elektronisk, og alle ansatte må årlig lese, gjennomgå og signere bankens erklæringer om etiske regler, datadisiplin, taushet og fullmakter.

Banken innhenter årlig en uavhengig bekreftelse fra intern revisor på at Forskrift om risikostyring og internkontroll er ivaretatt

5.3.1 Rapportering til styret

På overordnet nivå rapporterer konsernsjef til styret om status i henhold til bankens internkontroll på årlig basis.

Basis for rapporteringen er øvrige lederes rapportering etter Forskrift om risikostyring og internkontroll kapittel 3, kredittrevisors rapporter, avviksrapporter, oppfølgning av bankens oppgavekalender og informasjon som fremkommer i ledermøter. I tillegg avgir Bankens interne revisor en uavhengig rapport knyttet til risikostyring og intern kontroll.

På kvartalsvis basis fremlegges en skriftlig virksomhetsrapport til styret. I øvrige møter gis denne muntlig.

Alle aktiviteter som kan medføre vesentlig risiko for banken fremlegges for styret for godkjenning før de iverksettes.

5.3.2 ICAAP prosessen

ICAAP-beregninger benyttes rutinemessig for å sikre at banken til enhver tid møter kapitalkravene, evt. gjør det som er nødvendig for å møte dem. Beregninger benyttes også i budsjettarbeidet for å kvalitetssikre budsjettet i forhold til kapitalkravene.

I forbindelse med det årlige strategiske arbeidet gjøres det ICAAP-analyser for de forskjellige scenarioer for å sikre at valgte strategier ikke forrykker bankens situasjon i forhold til kapitalkravene.

Etter hver regnskapsmessige kvartalsavslutning blir det gjort ICAAP-beregninger for å avdekke eventuelle mangler på kapitalsiden, slik at korrektive tiltak kan bli iverksatt.

5.4 Overordnede økonomiske hovedmål og kapitalstrategi

5.4.1 Overordnet mål for risiko og risikovilje

Risikograd (risikovilje) er den risiko banken er villig til å akseptere. Risikograd består av elementene konsekvens og sannsynlighet. Banken har utarbeidet et system hvor hvert av elementene klassifiseres etter en alvorlighetsgrad fra 1 til 6, hvor 1 er minst alvorlig. Risikograd fremkommer som et resultat av konsekvens og sannsynlighet. Risikovilje er den akseptable balansen mellom vekst, risiko og avkastning. Høy risiko innebærer høy inntekt, men økt risiko for negative hendelser. Lav risiko innebærer lavere inntjening.

Styret vil løpende foreta en avveining mellom risiko og avkastningspotensial. Det skal alltid tilstrebes å redusere unødvendig risiko, dvs. risiko banken ikke får betalt for. Dersom faktisk risiko ikke samsvarer med risikovilje, må det iverksettes tiltak som bringer faktisk risiko i tråd med risikovilje.

Styret i banken har vedtatt følgende risikovilje:

Tabell 2: Risikotoleranse

Risikotype	Risikoprofil
Kredittrisiko	Lav – Moderat risiko
Operasjonell risiko	Lav
Likviditetsrisiko	Lav
Renterisiko (markedsrisiko)	Lav
Verdipapirer (markedsrisiko)	Moderat risiko
Valutarisiko (markedsrisiko)	Lav
Forretningsrisiko (markedsrisiko kunder)	Lav
Strategisk risiko	Lav til moderat
Omdømmerisiko	Lav

5.4.2 Fastsettelse av kapitalmål

Jernbanepersonalets Sparebank er en selvstendig sparebank uten tradisjonelle eiere slik som aksjonærer eller egenkapitalbeviseiere og møter ikke de samme avkastningskravene som andre, børsnoterte selskaper. Imidlertid er styret av den oppfatning at det er viktig å ha en tilstrekkelig inntjening på bankens kapital for å opprettholde en god soliditet over tid.

Et annet økonomisk hovedmål er å ha en sunn og solid forretningsdrift slik at man evner å sikre selvstendighet for dermed å kunne betjene bankens markedsområder på en tilfredsstillende måte.

Banken har som mål å ha en kapitaldekning som tilsvarer det nivå en bank av JS' størrelse bør ligge på for å opprettholde en god rating, med tilhørende god tilgang/pris på likviditet/funding. Det interne kravet på 15 % er derfor ikke å oppfatte som et absolutt

minimumskrav, men som et mål virksomheten vil styre etter for å opprettholde bankens rating og omdømme i kapitalmarkedet.

Bankens interne mål for kapitaldekning er satt høyere enn lovens minimumskrav. Styret ønsker en buffer til å møte en langvarig nedgangskonjunktur og uventede/endrede rammebetingelser eller markedsforhold i kombinasjon med økt fleksibilitet til å vurdere/benytte ulike alternativer ved uforutsette krav/situasjoner eller for å oppnå/utnytte markedsmuligheter.

5.5 Forutsetninger som ligger til grunn for kapitalkravsberegning

Banken benytter standardmetoden for å beregne kredittrisiko og enkel metode for å beregne operasjonell risiko. Styret er kjent med at enkelte risikoer er vanskelig å fange opp ved bruk av enkle modeller. Dette gjelder blant annet motpartrisiko og restrisiko. Den stresstest som benyttes legger til grunn at alle hendelsene inntreffer med en gang. Dette er en streng antagelse, da det er rimelig å anta at ikke alle hendelsene inntreffer samtidig (perfekt korrelerte). Valg av enkle modeller i beregning av kapitalbehovet vil kunne medføre et høyere kapitalkrav enn avanserte modeller som benytter porteføljeteori. Styret vurderer det slik at motpartrisiko og restrisiko er ivaretatt på en forsvarlig måte i årets ICAAP.

Kapitalkravsforskriften § 31-5 gir fritak fra krav om beregning av markedsrisiko dersom handelsporteføljen i selskapet vanligvis ikke er større enn fem prosent av summen av institusjonens balanseførte og ikke-balanseførte poster. Dette medfører at banken ikke har beregnet markedsrisiko i Pilar I. For vurdering av markedsrisiko vises det til kapitel 7.5.

6 BEREGNING AV KAPITALKRAV I HENHOLD TIL PILAR 1

Banken har valgt standardmetoden for beregning av kapitalkrav til kredittrisiko og basismetoden for beregning av operasjonell risiko. Dette innebærer at beregningen av kapitalkrav for disse risikoer følger kapitalkravsforskriftens kategorier og vektingsregler.

Regelverket etter kapitalkravsforskriften, Basel II, innebærer følgende vektingsregler av vesentlig betydning for kredittrisikoen i banken;

- Lån med pant i bolig innenfor 80 % av forsvarlig verdi gis risikovekt 35 %.
- Øvrige lån vekter 100 %, såfremt de ikke tilfredsstiller kravene til massemarked
- Små og diversifiserte engasjementer, såkalt massemarked, gis redusert vekting fra 100 % til 75 %.
- Fordringer mot institusjoner og pengemarkedsfond vekter 20 %, mens resterende hovedsakelig vekter 100 %
- Obligasjoner med fortrinnsrett vekter 10 %
- Stat vekter 0 %

Beregning av kapital for operasjonell risiko etter basismetoden innebærer et kapitalkrav fastsatt i forhold til selskapets rentenetto og andre inntekter. Vurdering av operasjonell risiko baseres på erfarte hendelser, hendelser i bransjen og iboende risikoer.

6.1 Ansvarlig Kapital og oppsummering regulatoriske krav

Oppstillingen nedenfor gir opplysninger om ansvarlig kapital, herunder kjernekapital og beregningsgrunnlaget

Tabell 3: Ansvarlig kapital

Ansvarlig kapital	2011	2010
Egenkapital 1.1	456 902	423 802
Årets resultat	19 431	33 100
Immaterielle eiendeler	-3 738	-3 452
Fradrag	-24 559	-23 576
Sum netto kjernekapital	**448 036**	**429 874**
Sum netto tilleggskapital	**-**	**-**
Sum netto ansvarlig kapital	**448 036**	**429 874**

Eksponeringskategori (vektet verdi)	2011	2010
Institusjoner	117 522	94 988
Foretak	86 389	174 200
Massemarked	3 536	162 463
Pantsikkerhet eiendom	1 686 280	1 582 713
Forfalte engasjementer	8 978	12 775
Obligasjoner med fortrinnsrett	45 438	47 325
Andeler verdipapirfond	65 293	85 200
Øvrige engasjementer	320 425	79 488
Kapitalkrav fra operasjonell risiko	249 138	222 200
Fradrag	-28 838	-27 963
Beregningsgrunnlag	**2 554 161**	**2 433 388**

Tabellen viser oppbygningen av ansvarlig kapital i banken. Av tabellen fremgår også minimumskravet til ansvarlig kapital og kapitaldekningen. Banken hadde per 31.12.2011 en kjernekapitaldekning på 17,5 % mot 17,7 % året før. Kapitaldekningen var lik kjernekapitaldekningen.

Kredittrisiko er bankens vesentligste risiko. Kapitalkrav knyttet til operasjonell risiko beregnes basert på basismetoden, hvor beregningsgrunnlaget er gitt ved 15 % av gjennomsnittlig inntekt siste tre år multiplisert med 12,5.

6.2 Kredittrisiko

Kredittrisiko er risikoen for at JS påføres tap i forbindelse med kredittgiving pga at kunden ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier og ubenyttede kreditter. Kredittrisiko avhenger av bl a fordringens størrelse, tid til forfall, sannsynlighet for mislighold og eventuelle sikkerheters verdi. Kredittap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil. Dette er en av risikoene som kan ha størst konsekvens, og er dermed en av risikoene banken har mest fokus på og oppfølging av.

6.2.1 Risikovilje og eksponering

Banken har i all vesentlighet kredittrisiko knyttet til utlån til kunder. Utlån pr 31.12.2011 utgjorde 4,5 milliarder. Banken henvender seg ikke til bedriftsmarkedet, og utlånsporteføljen består i all hovedsak av godt sikrede lån med pant i bolig til privatmarkedet. 96,4 % av lånene til personmarkedet er pantesikret, og 92,5 % er innenfor 80 %. Den vedtatte strategiplan legger ingen føringer for endring av risikoprofil.

Banken har en geografisk spredt portefølje og hvert enkelt engasjement utgjør en relativt liten andel av totalporteføljen. Pr 31.12.2011 utgjorde de største engasjementene som prosent av totale utlån:

10 største engasjement	5,02 %
3 største engasjement	3,24 %

De bedriftsmarkedskundene banken har i sin portefølje er relatert til foreninger og borettslag tilknyttet jernbanesystemet. Bankens forhold til jernbanemiljøet i Norge er omtalt under konsentrasjonsrisiko.

Banken har utover dette likviditetsreserve plassert i rentepapirer og bankinnskudd. Kredittrisiko knyttet til øvrige motparter utgjør imidlertid en mindre andel av kredittrisikoen som en følge av at motpartene er Staten, samt kredittinstitusjoner med lav vekting blant annet DnB NOR og Terra Boligkreditt. Investeringer i aksjer er i all vesentlighet plassert i aksjefond eller i Terra-Gruppen.

De risikofaktorer som banken anser å ville kunne ha størst påvirkning på kredittrisikoen er

- Arbeidsledighet - sviktende betalingsevne
- Renteøkning - sviktende betalingsevne
- Fall i boligpriser – redusert sikkerhet
- Verdi på sikkerhetene er vurdert for høy
- Dårlig kredittskjønn og kredittarbeid – feilvurderinger i enkelt saker og svakheter i kredittkulturen
- Lån prises for lavt i forhold til risiko

Tabell 4: Eksponering fordelt på engasjementstyper og spesifikasjon av risikovektet volum og kapitalkrav

Eksponeringskategori	Balanseposter	Ikke balanseposter	Beregnings-grunnlag	Kapitalkrav
Stater	54 086	-	-	-
Lokal regional myndighet	-	-	-	-
Offentlig eide foretak	-	-	-	-
Institusjoner	540 912	-	117 525	9 402
Foretak	86 322	333	86 388	6 911
Massemarked	87	23 140	3 538	283
Pantsikkerhet eiendom	4 178 277	740 756	1 686 275	134 902
Forfalte engasjementer	11 837	1	8 975	718
Obligasjoner med fortrinnsrett	360 783	187 200	45 438	3 635
Andeler verdipapirfond	65 293	-	65 288	5 223
Øvrige engasjementer	293 825	82 183	320 425	25 634
Sum eksponering	**5 591 422**	**1 033 613**	**2 333 850**	**186 708**

Tabellen over viser bankens totale eksponering innenfor ulike engasjementskategorier samt kapitalkrav. Eksponeringen omfatter både balanseførte og ikke balanseførte poster. Jernbanepersonalets Sparebank har om lag 74,2 % av sin kreditteksponering (brutto) i engasjementstypen "Pantsikret eiendom". Forfalte engasjementer utgjør 0,2 % av samlet kreditteksponering. Hensyntatt risikovekting (kapitalkrav i hht Pilar I) utgjør pantsikkerhet eiendom 72,3 % av kapitalkravet, mens massemarkedsengasjementer og andeler i verdipapirfond utgjør henholdsvis 0,2 % og 2,8 %.

Jernbanepersonalets Sparebank har kun utlån mot personkundemarkedet. Banken har en relativt lav andel rammelån med pant i bolig, og ubenyttet del av rammelån med pant i bolig utgjør størstedelen av bankens ubenyttede kreditter. Banken fører en konservativ utlånspolitikk i tråd med gjeldende kredittpolicy.

Tabellen under viser den geografiske fordelingen av utlån.

Tabell 5: Utviking i utlån fordelt på geografiske områder:

Geografiske områder	2 011		2010	
Østlandet	2 097 201	46,9 %	2 094 658	48,6 %
Sørlandet	535 298	12,0 %	425 087	9,9 %
Vestlandet	910 571	20,4 %	876 966	20,4 %
Midt-Norge	784 359	17,5 %	779 137	18,1 %
Nord-Norge	140 637	3,1 %	125 277	2,9 %
Øvrige, inkl. utland og Svalbard	1 932	0,0 %	4 757	0,1 %
Sum	4 469 998	100 %	4 305 882	100,0 %

Tabellen under viser balanseposterne fordelt etter løpetid.

Tabell 6: Balansen fordelt etter løpetider

Post i balansen	>1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Kont./fordr.sentralbanker	63 991	-	-	-	-	-	63 991
Utl./fordr. til kredittinst.	-	-	5 000	-	-	266 804	271 804
Utlån til kunder	1 043 473	46 561	132 018	635 155	2 605 271	-	4 462 478
Obligasjoner/sertifik.	18 007	30 060	64 024	506 175	-	-	618 266
Aksjer	-	-	-	-	-	144 766	144 766
Øvrige eiendeler	-	-	-	-	-	26 748	26 748
Sum eiendeler	**1 125 471**	**76 621**	**201 042**	**1 141 330**	**2 605 271**	**438 318**	**5 588 053**
Gjeld til kredittinst.	-	193 000	-	-	-	12	193 012
Innskudd fra kunder	25	-	-	302	-	4 531 463	4 531 790
Obligasjonsgjeld	-	-	200 000	125 000	-	-116	324 884
Ansvarlig lån	-	-	-	-	-	-	-
Øvrig gjeld	-	-	-	-	-	62 031	62 031
Egenkapital	-	-	-	-	-	476 333	476 333
Sum gjeld og egenkap.	**25**	**193 000**	**200 000**	**125 302**	**-**	**5 069 723**	**5 588 053**

Bankens garantier er i hovedsak knyttet opp mot bankens portefølje i Terra Boligkreditt, mens ubenyttede kreditter primært utgjør rammelån med pant i bolig.

I henhold til bankens rutiner skal alle vesentlige engasjement risikoklassifiseres. Klassifiseringen er basert på betjeningsevne og sikkerhet.

Tabell 7: Utlånsengasjementer fordelt på risikoklasser

	Brutto utlån til kunder		Ubenyttede trekkrettigheter		Garantier		Individuelle nedskrivninger	
Risikoklasser	**2011**	**2010**	**2011**	**2010**	**2011**	**2010**	**2011**	**2010**
A Ingen risiko	3 661 129	3 548 796	465 737	506 850	268 182	213 744	-	-
B Lav risiko	654 083	578 971	80 924	51 398	-	-	-	-
C Middels risiko	45 454	67 799	5 639	5 963	-	-	-	-
D Middels-høy risiko	4 743	5 120	586	449	-	-	-	-
E Høy risiko	117	243	14	21	-	-	3 246	3 482
Ikke klassifisert	2 161	13 934	267	1 221	-	5 575	-	-
Totalt	**4 367 686**	**4 214 863**	**553 167**	**565 902**	**268 182**	**219 319**	**3 246**	**3 482**

Oversikten viser kunder med engasjement over 50.000,-

Det er 5 ulike risikokategorier; ingen risiko, lav risiko, middels risiko, middelshøy risiko og høy risiko. Kundene blir klassifisert i forhold til engasjement/økonomi ved avtaleinngåelse, samt historikk gjennom engasjementets løpetid. Det er gjort en vurdering av utlånsporteføljen i forhold til sannsynligheten for tap avhengig av klassifisering (jfr tabell). Sannsynligheten for tap varierer med kundens klassifisering - økende mot høyere risiko/dårligere klassifisering.

Tabell 8: Utvikling i misligholdte og nedskrevne engasjementer

Misligholdte lån	2011	2010
Misligholdte lån ialt	11 835	14 790
Individuelle nedskrivninger	-3 065	-2 625
Netto misligholdte lån i alt	**8 770**	**12 165**

Tabellen omfatter alle kontrakter i mislighold og kontrakter hvor det er identifisert tapspotensial.

I resultatregnskapet spesifiseres tap på utlån og garantier som følger:

Tabell 9: Spesifikasjon over periodens bokførte tap

Tapskostnader utlån/garantier	2011	2010
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	-236	-1 715
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på garantier		-
Periodens endring i gruppeavsetninger	-109	-3 065
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	924	1 745
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	187	97
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-1 188	-1 067
Periodens tapskostnader	**-422**	**-4 005**

Det er utarbeidet retningslinjer for håndtering av tap på utlån og garantier i hht Finanstilsynets utlånsforskrift av 21. desember 2004 og etter reglene for god regnskapskikk.

Utlån, misligholdte/tapsutsatte lån og individuelle/gruppevise nedskrivninger:
Lån og finansiell leasing er regnskapsmessig behandlet i henhold til Finanstilsynets forskrift FOR 2004-12-21 nr 1740: Forskrift om regnskapmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner (”Utlånsforskriften av 2004”), og regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rentes metode.

Utlån er vurdert til nominelle verdier med unntak av tapsutsatte og misligholdte lån der det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall har påløpt. Misligholdte lån defineres som misligholdt når forsinket betaling er mer enn 90 dager og forsinkelsen ikke skyldes tilfeldige forhold hos kunden. Tapsutsatte lån er ikke nødvendigvis misligholdt, men kundens økonomiske situasjon og verdien av sikkerhetene innebærer fare for tap.

Lån som er fullt nedskrevet som følge av at tap er konstatert, fjernes fra balanseoppstillingen og inngår ikke i brutto utlån.
Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall, har påløpt, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene (eksklusiv framtidige kredittap som ikke har påløpt), diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente (dvs. den effektive renten beregnet ved førstegangsinnregning). Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Friskmelding av misligholdte engasjement skjer etter individuell vurdering som tilsier at engasjementet ikke lenger vurderes som tapsutsatt.

Nedskrivninger for kredittap er foretatt på individuelle utlån. I tillegg er det foretatt gruppenedskrivninger.

Konstaterte tap og inngang på tidligere konstaterte tap føres over resultat etter hvert som de oppstår. Konstaterte tap på utlån er tap som regnes som endelige. Når et misligholdt engasjement vurderes som umulig å inndrive, konkursbehandling er avsluttet eller insolvens er konstatert, og eventuelle sikkerheter er realisert eller overtatt, bokføres tapet som konstatert.

6.2.2 Styring og kontroll

Banken anser kredittrisikoen for å være den største risikoen i virksomheten og har iverksatt tiltak for å sikre at godheten i porteføljen er innenfor akseptable rammer. For å sikre at viktige funksjoner er samlokalisert er bankens depot- og diskonteringsfunksjon sentralisert til hovedkontoret med virkning for alle regioner fra begynnelsen av 2005. I 2008 ble det, i tett samarbeid med bankens depot- og diskonteringsfunksjon, opprettet en sentral produksjonsavdeling for å bedre effektiviteten og arbeidsflyten, gi økt kompetanse, samt minske risiko for feil.

- Kredittpolicy og rutiner

Sentrale forutsetninger for å redusere kredittrisiko er god kredittvurdering samt gode rutiner, systemer og verktøy på kredittgiving og oppfølging av låneengasjement.

Det er utarbeidet en egen Kredittpolicy og kreditthándbok, herunder klargjøring av krav til dokumentasjon og betjeningsevne for kunder som innvilges kreditt. Kundens betjeningsevne er stadfestet som det viktigste kriteriet for kredittgivning. Deretter er det sikkerheten som blir vurdert.

- Risikoklassifisering

Alle lån større enn kr. 50 000 blir risikoklassifisert. Kunden klassifiseres i forhold til økonomi og sikkerhet, og det dannes en akkumulert risikoklasse der økonomi vektes 60 % og sikkerhet 40 %.

- Beregning av betalingsevne/likviditet

I alle lånesaker (foruten lønnskontokreditter inntil kr. 10 000) beregnes kundens netto likviditet etter faste utgifter. Det legges for tiden inn et rentepåslag på 5 % på låneutgiftene ved beregning av betalingsevnen.

- Sikkerhet

Banken har i all vesentlighet lån med sikkerhet. Hovedregelen er at lån med pant i bolig skal ligge innenfor 80 % av relevant verdigrunnlag. Avvik skal skje i hht egen rutine, og alle avvik rapporteres månedlig til kredittdirektør/konsernsjef. Hvis lånebehovet går ut over 80 % av verdi, kreves det som hovedregel tilleggssikkerhet.

Banken krever takst, meglervurdering eller eiendomsverdi som verdigrunnlag i alle saker. Boligens eiendomsverdi beregnes via en egen database som baserer seg på omsetningspris pr m2 for tilsvarende eiendommer omsatt i det aktuelle området. Rådgiver skal vurdere verdigrunnlaget grundig ut fra egne kunnskaper om marked, omsettelighet, område og andre forhold som kan være av betydning. Ut fra rådgivers vurdering kan dokumentert verdi evt. nedjusteres.

- Boligkreditter (Rammelån)

Boligkreditter utgjør 22,4 % av utlånsmassen pr. 31.12.2011. Alle boligkreditter må senest fornyes etter 10 år. Det skal da utføres en ny kredittvurdering av kunden, og ny vurdering av sikkerhet. Utnyttelsesgrad følges fortløpende, og kredittrammer som er fullt utnyttet konverteres til boliglån. Boligkreditt gis kun dersom totalt engasjement er innenfor 60 % av forsvarlig verdigrunnlag.

- Terra Boligkreditt

Banken kan plassere lån med pant i bolig inntil 60 % i Terra Boligkreditt. Pr. 31.12.2011 har JS 2.662 millioner plassert i Terra Boligkreditt. Det er kun nye lån som legges i Terra Boligkreditt, og kvaliteten/sikkerhetsstillelsen på egen balanse er ikke svekket ved at deler av den porteføljen som ligger innenfor 60 % sikkerhetsstillelse, er flyttet over til Terra Boligkreditt. Porteføljen på egen balanse vil imidlertid over tid kunne endre karakter da en mindre andel av lån innenfor 60 % ligger i egen balanse, mot en økende andel av lån utover 60 % - dog i hovedsak innenfor 80 %. Dette vil i liten grad påvirke bankens kapitaldekning, men i noen grad føre til en økende rentenetto da banken kan prise inn noe høyere risiko i porteføljen.

- Mislighold på lån

En viktig preventiv mekanisme for å unngå store mislighold og tap er å fange opp manglende betalingsevne eller -vilje på et tidlig tidspunkt. Lån som går i restanse følges nøye opp av sentral enhet. Banken har historisk hatt lite mislighold/tap, men vil på bakgrunn av den spesielle markedssituasjonen, ha økt fokus på misligholdsoppfølging og utvikling av kontroll/rutiner for å minimere framtidig tap.

- Internkontroll

For å sikre at banken til enhver tid etterlever rutiner og at det løpende er god kvalitet på kredittarbeidet, er bankens løpende kontroller viktige. Det er etablert kredittrutiner som klargjør krav til kunde og sikkerhet, samt prosesser knyttet til innvilgelse. Videre gjennomføres det egne samlinger på kreditt for diskusjon/kompetansedeling, samt egen kredittrevisjon for å kontrollere at vedtatte retningslinjer etterleves.

I tillegg ble det i 2008 inngått en avtale om intern revisjon med Ernst & Young hvor revisjon av kredittområdet er et av flere kontrollområder.

6.2.3 Kapitalbehov (Regulatoriske minimumskrav)

Det er ikke identifisert behov for ytterligere kapitalbehov for å ta høyde for kredittrisiko utover de krav som følger av forskriften.

Kapitalkravet er beregnet til 186,7 millioner.

6.3 Operasjonell risiko

Banken har valgt basismetoden for beregning av kapitalkrav. I basismetoden er beregningsgrunnlaget for minstekravet til ansvarlig kapital gitt ved 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år multiplisert med 12,5, jf. § 42-1 i kapitalkravsforskriften.

6.3.1 Risikovilje og eksponering

Banken skal ha en lav risikoprofil når det gjelder operasjonell risiko, men er eksponert for betydelig iboende operasjonell risiko gjennom sin virksomhet. Bankens operasjonelle risiko er risiko for tap som følge av følge av utilstrekkelige eller sviktende prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser, samt juridisk risiko.

6.3.2 Styring og kontroll

I likhet med de fleste andre operasjonelle risiki banken eksponeres for er dette daglige utfordringer som så vel konsernledelsen som de øvrige ledere i organisasjonen må være seg bevisst.

For å opprettholde denne bevisstheten innhenter styret rapport etter Forskrift om risikostyring og internkontroll årlig. I denne rapporteringen må ledere på alle nivåer vurdere avdelingens og medarbeidernes status i forhold til å møte operasjonelle risiki. JS har stort fokus på denne rapporteringen for å øke den enkelte leders bevissthet om nødvendigheten av internkontroll og virksomhetens krav til den enkelte i denne sammenheng.

Virksomheten krever videre at alle ansatte årlig skal lese, gjennomgå og signere bankens erklæringer om etiske regler, datadisiplin, taushet og fullmakter.

Bankens retningslinjer for behandling av personopplysninger og bankens rutiner for å unngå at noen benytter banken til hvitvasking av penger er nedfelt i bankens Kvalitetshåndbok, som er gjenstand for løpende revidering. Også disse retningslinjer og rutiner gjennomgås jevnlig med relevant personale.

For å operasjonalisere arbeidet med å redusere risiko har banken utviklet et elektronisk overvåkningssystem. Alle oppgaver som

vurderes som vesentlige skal legges inn i denne kalenderen, som sammen med tilhørende rutinebeskrivelser, sørger for at alle oppgaver banken har vurdert som vesentlige blir varslet og utført til rett tid.

Bankens elektroniske system for overvåkning av kontrakter/avtaler som økonomisk forplikter virksomheten sørger for at alle kontrakter og avtaler årlig vurderes i tide for eventuell oppsigelse/fornyelse av kontrakten/avtalen.

Flere oppgaver er sentralisert for å styrke kontroll og fagkompetanse ytterligere, herunder depot og diskonteringsfunksjon, oppfølging av mislighold, samt kontroll og produksjon av lånedokumenter. De ulike prosessene fordeles på flere ledd og eventuelle systemrisiki minimeres ved at alle interne konti/transaksjoner overvåkes og kontrolleres fortløpende.

Gjennom de tiltak som er iverksatt og den overvåkning som gjennomføres anser banken at den har god kontroll på de operasjonelle risiki den utsettes for.

6.3.3 Kapitalbehov (Regulatorisk minimumskrav)

Jernbanepersonalets Sparebank benytter seg av Basismetoden for beregning av kapitalkravet. Kapitalkravet er beregnet til 19,9 millioner.

7 VURDERING AV KAPITALBEHOV PILAR 2

7.1 Oppsummering

Bankens kapitalbehov er vurdert på bakgrunn av samlet eksponering og bankens styring og kontroll med ulike risiki. Det er utført stresstester for å sikre at bankens kapital er robust nok til å håndtere en stressituasjon.

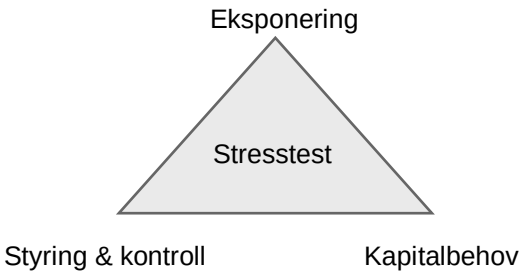

I kapitlene nedenfor er det redegjort nærmere for rammeverk og styring av de risikotypene som ikke dekkes av Pilar 1 - minimumskrav til ansvarlig kapital, samt en nærmere beskrivelse av beregningen av økonomisk kapital for kreditt-, markeds- og operasjonell risiko der den avviker fra de regulatoriske beregningene som er gitt.

Tabell 10: Bankens interne kapitalbehov etter ICAAP prosessen:

Risikotyper (TNOK. kr.)	Risikovilje	ICAAP 31.12.11
Kredittrisiko	Lav	189 435
Markedsrisiko	Moderat	47 052
Operasjonell risiko	Lav	19 944
Renterisiko	Lav	11 541
Konsentrasjonsrisiko	Moderat	0
Likviditetsrisiko	Lav	15 177
Forretningsrisiko	Lav	33 041
Totalt kapitalbehov ICAAP		316 190
Faktisk ansvarlig kapital		448 036
Over/under ICAAP krav		131 846
Styrets krav til ansvarlig kapital 15%		392 587
Over/under styrets krav 15%		55 450
Kapitalkrav 8 %		209 380
Over/under kapitalkrav 8 %		238 657
Totalt beregningsgrunnlag		2 617 245
Kjernekapital i % (Pilar 1)		17,1 %
Kapitaldekning i % (Pilar 1)		17,1 %

Tabellen over viser oppbygningen av bankens vurderte interne kapitalbehov etter ICAAP prosessen, satt opp mot bankens ansvarlige kapital. Forskjellen er bankens vurderte kapitalbuffer.

7.2 Operasjonell risiko

Det er foretatt kvantitative vurderinger over tap i verste fall i banken, og den operasjonelle risiko vurderes å være lav. Det vil likevel være iboende begrensninger som gjør at operasjonelle hendelser kan og vil oppstå.

7.2.1 Kapitalbehov (ICAAP krav)

Forskriftens beregning av operasjonell risiko vurderes imidlertid å ta tilstrekkelig høyde for tap i verste fall knyttet til operasjonelle aktiviteter i banken.

7.3 Kredittrisiko

Usikkerheten rundt kredittap og konsekvensene av økte kredittap utgjør en vesentlig risiko for banken. Det er på denne bakgrunn foretatt vurderinger og analyser av bankens tap i verste fall. En naturlig og rimelig konsekvens av økte kredittap vil være at banken strammer inn på kredittretningslinjene og øker kravene til kundens betjeningsevne. Det vurderes ikke som relevant å gjennomføre stresstest basert på at banken i en situasjon med ekstraordinære tap også har høy vekst. Økte kredittap vil antakelig over litt tid bidra til redusert utlånsportefølje.

7.3.1 Kapitalbehov (ICAAP krav)

Ved evaluering av krav til bufferkapital i banken vurderes det at banken har tilstrekkelig buffer for å håndtere tap i verste fall, og det er ikke identifisert behov for ytterligere kapitalbehov for å ta høyde for kredittrisiko utover de krav som følger av forskriften.

7.4 Konsentrasjonsrisiko

7.4.1 Risikovilje og eksponering

Konsentrasjonsrisiko er risiko for tap som følge av konsentrasjon om store enkeltkunder; enkelte bransjer; geografiske områder, sikkerheter, motparter i interbankoperasjoner eller handel med finansielle derivater.

Banken er i all vesentlighet eksponert mot privatmarkedet og i all vesentlighet mot boliglån med sikkerhet. JS har mange og relativt små engasjementer (både utlån og innskudd) og en forventning om at utlåns- og innskuddsmassen forblir slik i planperioden. Utover bankens strategiske investering i Terra-Gruppen og plassering av innskuddsmidler i DnB NOR, har banken 3 engasjement som er over 10 % av ansvarlig kapital, disse er på til sammen 337,9 mill og består av Stjerneblokkveien Borettslag, Swedbank Norge og Norges Bank. De ti største innskuddene pr 31.12.2011 utgjorde 3,40 % av porteføljen og de 3 største innskuddene pr 31.12.2011 utgjorde 2,53 % mot interne krav på henholdsvis <14 % og < 7,5 %.

I forbindelse med konsentrasjonsrisiko er bankens eksponering mot forsikringsselskapet og jernbanerelatert virksomhet vurdert.

7.4.2 Styring og kontroll

Konsentrasjonsrisiko knyttet til innbyrdes forhold og avhengighet mellom JS og JFG, er en integrert del av overordnet styring, planlegging, rapportering og intern kontroll. Det er løpende og god kontakt med jernbanevirksomhetene og fagorganisasjonene i disse.

Banken har etablert rutiner for rapportering av store engasjementer til ledelse og styre. Med dagens og forventet utlånsmasse er det liten sannsynlighet for at banken vil ha store engasjementer utover investering og engasjementer mot Terra-Gruppen og eventuelle samarbeidspartnere på plasseringssiden.

7.4.3 Kapitalbehov (ICAAP krav)

Banken har i liten grad konsentrasjonsrisiko knyttet til sine engasjementer, men har i en viss grad risiko knyttet til forholdet til JFG og de to jernbaneforbundene. Banken vurderer at det i planperioden ikke er sannsynlig at forholdet knyttet til JFG eller de to forbundene skal kreve ytterligere kapitalavsetninger.

7.5 Markedsrisiko

7.5.1 Risikovilje og eksponering

Markedsrisiko i banken relaterer seg til investeringer i finansielle instrumenter og inkluderer i tillegg til bankens overskuddslikviditet, også eiendom og renteutvikling. Banken skal ha en lav risikoprofil for valuta og en moderat risikoprofil for verdipapirer.

Banken er eksponert for markedsrisiko i form av renterisiko som oppstår på grunn av ulik rentebinding på eiendeler og gjeld. Denne risiko behandles særskilt i punkt 7.7.

Banken har pr. 31.12.2011 plassert 618,3 millioner i norske og utenlandske rentepapirer, 31,0 millioner i norske aksjefond og 42,9 millioner i utenlandske aksjefond. Porteføljen er i sin helhet satt ut til aktiv forvaltning hos Terra Forvaltning, Nordea Asset Management og Arctic Fund Management. Dette sikrer banken tilgang til et profesjonelt miljø og kompetanse.

Banken har pr. 31.12.2011 bokført eiendom til en verdi av 2,7 millioner, og representerer egen fritidseiendom. Eiendommen ble brakt inn i banken ved sammenslåingen av interessekontorene i 2001. Den generelle utviklingen i boligmarkedet indikerer en høyere markedsverdi enn den bokførte verdien – selv i et fallende marked. Banken anser markedsrisikoen for eiendom som lav.

7.5.2 Styring og kontroll

Banken har overlatt forvaltningen til ekstern forvalter, som skal forvalte midlene i samsvar med bankens Strategi for Kapitalforvaltning.
Overvåkning av utviklingen skal skje løpende både på konsolidert basis og for delporteføljer.

Følgende skal rapporteres til styret på kvartalsvis basis:

- Utnyttelse av vedtatt allokeringsramme/-begrensning og frihetsgrader
- Porteføljeoppstilling på aktivaklasse nivå
- Absolutt periodeavkastning
- Relativ periodeavkastning i forhold til referanseindekser
- Resultater av stresstestberegninger

7.5.3 Kapitalbehov (ICAAP krav)

Det er foretatt stresstester basert på bankens stresscenario. Utgangspunktet for vurderingen er eksponering pr. 31.12.11 og den forventede utviklingen i porteføljen. Beregningen tar høyde for maksimal utnyttelse av eksponeringsrammer i investeringsporteføljen.

- Et fall i aksje markedene på 40 prosent
- Et parallelt skift i rentekurven på 2 prosentpoeng (se punkt 7.7)
- En endring i kursen på utenlandsk valuta med 15 prosent
- Kredittløpetiden skal være innenfor 3 år

Sannsynligheten for at alle risikoforhold skal inntreffe samtidig er lav. Et kraftig fall i aksjemarkedet vil medføre en "flight to quality" slik at obligasjonsrentene faller. Stresstesten tar imidlertid høyde for et scenario hvor alt faller.

Det interne kapitalbehovet for markedsrisiko er fastsatt til 47,1 millioner.

7.6 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken i en gitt situasjon ikke klarer å refinansiere seg i tilstrekkelig grad til at banken kan møte sine forpliktelser ved forfall.

7.6.1 Risikovilje og eksponering

Banken skal ha en lav risikoprofil når det gjelder likviditetsrisiko.

Likviditetsrisikoen vil avhenge av bankens balansestruktur, likviditeten i markedet og bankens kredittverdighet. Banken har få store innskudd og forventer at sammensetningen fortsetter slik. Kunder med særvilkår pr. 31.12.2011 utgjorde 141,2 millioner, 3,1 % av totale innskudd. Banken har historisk ikke opplevd store uttak av innskudd. Gjennom den spesielle likviditetssituasjonen i 2008, med stort press på bankenes soliditet og evne til å ivareta større innskuddsmidler utover innskuddsgarantien, klarte JS å øke sin innskuddsdekning og framsto gjennom sin håndtering av utfordringene som en solid bank i forhold til sin kundemasse. Gjennom 2010 og 2011 har JS opprettholdt sitt fokus på en fleksibel, høy likviditetsbeholdning.

Bankens funding skal ha en god spredning på forfall for å redusere refinansieringsrisikoen. Bankens fundingbehov skal i all vesentlighet sikres gjennom langsiktig innlån.

Banken skal til enhver tid sørge for å ha trekkrettigheter som gir banken mulighet for kortsiktig funding. Denne trekkrettigheten skal normalt ikke benyttes annet enn ved helt kortsiktige likviditetsbehov.

For å opprettholde og vedlikeholde kredittlinjer, vurderes det som vesentlig at banken bygger relasjoner til et utvalg banker/meglerhus. Tilsvarende for plassering av obligasjons- og sertifikatlån utstedt av banken. Banken har kontakt med flere finansinstitusjoner for å spre risiko knyttet til fundingkilder.

Gjennom likviditetskrisen i 2008, hadde Banken god tilgang på likviditet, men grunnet høy likviditetsbuffer, skjerpet kontroll av utlånsvirksomheten og økt innskuddsdekning, klarte banken seg uten ekstra likviditetstilgang i et svært høyt priset marked. Som en ekstra sikkerhet valgte Banken å benytte seg av Norges Banks tilbud om lengre F-lån.

Banken låner i hovedsak ut langsiktig, men finansierer seg i stor grad kortsiktig. Selv om kundeinnskudd kan trekkes ut på kort varsel regnes den som en stabil finansieringskilde, også med tanke på at banken har en stabil kundegruppe. Utlånsveksten har de siste årene vært høyere enn innskuddsveksten, men banken har i økende grad benyttet Terra Boligkreditt og dermed opprettholdt en stabilt høy innskuddsdekning. Banken hadde pr. 31.12.2011 en innskuddsdekning på 98,9 %, som pr 31.12.2011 var økt til 101,4 %.

Bankens likviditetsindikatorer indikerer moderat til lav risiko (jfr likviditetspolicy og rammer). Finanstilsynet har definert likviditetsindikatorer som banken benytter i sin styring av likviditetsrisiko. Beregninger pr 31.12.2011 viser at banken har en likviditetsindikator 1 (finansiering med gjenstående løpetid over 1 år) på 112,6 og likviditetsindikator 2 (finansiering med gjenstående løpetid over 1 mnd) på 116,0. Tilsvarende beregning på konsolidert nivå gir en likviditetsindikator 1 på 105,0 og likviditetsindikator 2 på 113,5.

Indikatoren tar imidlertid ikke hensyn til bankenes trekkfasiliteter.

7.6.2 Styring og kontroll

Det er definert klare rammer for likviditetsrisiko i bankens likviditetspolicy og rammer.

Intern kontroll sikres gjennom daglig oppfølging av bankens likviditetssituasjon, og overskuddslikviditet, trekkrettigheter, samt oversikt over løpende innlån rapporteres til konsernstyret på kvartalsvis basis:

- Oversikt over overskuddslikviditet
- Innskuddsdekning
- Likviditetsindikator 1 og 2
- Løpende innlån med forfallsdato spesifisert på långiver, pris og volum
- Oversikt over antatt likviditetsbehov
- Et sammendrag av eventuelle avvik i likviditetsovervåkningen og styringen siste kvartal med spesiell vekt på refinansieringsproblemer, prisstruktur og tilbakemeldinger av betydning fra långivere/investorer
- Resultat av stresstesting og andre sentrale analyser av likviditetsrisikonivået

7.6.3 Kapitalbehov (ICAAP krav)

God likviditetsstyring skal sikre at banken alltid har tilstrekkelig likviditet til å innfri fremtidige forfall på innlån, samt finansiering av fremtidig vekst. Etablering av tilstrekklige likviditetsreserver og beredskapsfasiliteter anses å være svært sentrale for styring av risiko og omhandles i selskapets ulike policydokumenter.

Erfaringene gjennom 2008 har vist at banken har styrt godt gjennom en vanskelig og presset markedssituasjon og at virksomhetens rammeverk og ulike policy gir god likviditetsstyring, med tilgang på ekstern finansiering i et presset marked preget av stor usikkerhet.

Banken har også evnet å styrke sin innskuddsdekning og redusert avhengigheten av ekstern finansiering.

Det interne kapitalbehovet for likviditetsrisiko er fastsatt til NOK 15,2 millioner.

7.7 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

7.7.1 Risikovilje og eksponering

Banken finansierer sin utlånsportefølje gjennom ekstern funding i bank, obligasjoner, sertifikater og lignende i tillegg til kundeinnskudd. Ulik rentebinding og referanserenter på utlån og innlån gir utslag på bankens rentenetto.

Banken skal gjennom retningslinjer og rammer gitt i strategi for kapitalforvaltning, søke å oppnå en renteplassering knyttet opp mot selskapets fundingsituasjon og forfallsstruktur.

Den reelle renterisikoen for porteføljen per 31.12.2011 var godt innenfor bankens maksimale ramme for renterisiko på 0,2 % av forvaltningskapitalen, og som benyttes i stresstesten.

Risiko i forhold til at inn- og utlån er knyttet til ulike referanserenter kan banken imidlertid ikke sikre seg mot. Disse er i all hovedsak til flytende rentebetingelser, og kun en mindre andel av utlånene har fast rente. Det er imidlertid etablert markedspraksis for at utlåns- og innskuddsrenten reguleres i takt med styringsrenten, mens innlånene (ekstern finansiering) prises basert på NIBOR. Bankens innlån er knyttet til NIBOR med rentefastsettelse hver 3. måned. Reprising søkes fastsatt jevnt utover perioden for å unngå at for mye prises i løpet av kort tid. NIBOR er en forventningsrente som ligger foran styringsrenten. Ved stigende rentekurve vil bankens rentenetto bli redusert.

I bankporteføljen er renterisikoen liten. Bakgrunnen for dette er at banken swapper renter når fastsatt volum nås på fastrenteprodukt. Praksis de senere år har vært at hver 20 million swappes.

7.7.2 Styring og kontroll

Bankens swapper følges opp på månedlig basis og måles opp mot bankens portefølje av fastrentelån. Fram til 2012 har alle bankens fastrentelån i hovedsak blitt lagt i Terra Boligkreditt. Fra og med 2012 vil ikke denne fasiliteten bli tilbudt, og vi vil legge fastrentelån på egen balanse.

7.7.3 Kapitalbehov (ICAAP krav)

Det følger av bankens policy at selskapet skal beregne konsekvensene av en endring i rente på 2 %.

Rentekostnad på innlån er gitt ved NIBOR + spread. Rentefastsettelse for NIBOR renten skjer hver 3 måned. Finansavtalelovens regler om 6 ukers varslingsfrist gjelder med mindre styringsrenten/markedsrenten endres vesentlig (i praksis mer enn 0,5 %). Ved endring i NIBOR på 2 % kan derfor finansinstitusjonene sette opp utlånsrenten med umiddelbar virkning. Banken vil da justere utlånsrenten for hele andelen av utlånsporteføljen som har flytende rente, mens innlånene vil reprises relativt jevnt over en 3 måneders periode.

Stresstestene er i sin helhet inkludert i vurderingen av samlet kapitalbehov på 11,5 millioner.

7.8 Forretningsrisiko

7.8.1 Risikovilje og eksponering

Forretningsrisiko er risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd.

Foretningsrisiko omfatter omdømmerisiko og strategisk risiko. Omdømmerisiko ønskes lav, mens strategisk risiko aksepteres samlet lav til middels. For enkeltprosjekter aksepteres en høyere risikograd.

Styret anser de vesentligste forretningsrisikoer knyttet til utviklingen mht:

- Resultat/soliditet
- JFGs utvikling
- Markedsforhold/konkurranse
- Kundetilfredshet og -lojalitet
- Omdømme (også i fht kapitalmarkedene)
- Kompetansekrav
- Endring i rammebetingelser

7.8.2 Styring og kontroll

Sentrale forutsetninger for å redusere forretningsrisiko er gode prosesser mht strategi, handlingsplaner og tiltak, samt god oversikt over og fokus på utviklingen i egen virksomhet, samarbeidspartnere, leverandører, markedet for øvrig og endringer i myndighetenes krav.

Strategi, handlingsplaner og tiltak utvikles løpende/årlig gjennom involverende prosesser i konsernet, med bred deltakelse på alle nivåer i virksomheten. I behandlingen inngår analysering av utviklingen i egen virksomhet og omverden, og vurdering av alternative tiltaks- og utviklingsscenario. Styret behandler og beslutter konsernets strategi-/handlingsplan. Strategisk plan inneholder måltall for utvikling av lønnsomhet, soliditet og vekst.

Kunde- og medarbeiderundersøkelser gjennomføres årlig, og resultatene av undersøkelsene presenteres for alle enheter i virksomheten. Mulige forbedringstiltak er på agendaen for møter i konsernledelsen, med regionsledelsen og i avdelinger/regioner.

Retningslinjer og rutiner vurderes løpende i egne faggrupper i konsernet, og opplæringstiltak gjennomføres ved behov. Fokus på kompetanseplanlegging er økt - ikke minst for å møte kravene til finansiell rådgivning. Konsernet har samlet all kompetanseplanlegging og kurs-/opplæringsvirksomhet innenfor et eget område.

Det rapporteres løpende, bl.a. på intranett og i avdelings-/informasjonsmøter, om utviklingen mht inntekter, kostnader, kunder, innskudd, utlån, produkter m.v., og, der hvor det er mulig, brutt ned på regionsnivå.

Medlemskapet i Sparebankforeningen og fellesskapet i Terra-Gruppen styrker bankens oppmerksomhet om pågående utredninger/høringer som vedrører bransjen, og gir god drahjelp ved implementering av tilpasninger til myndigheters beslutninger og markedsmessige endringer/nyheter.

7.8.3 Kapitalbehov (ICAAP krav)

Banken har foretatt stresstest mht omdømmerisiko og strategisk risiko.

Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, långivere, aksjeeiere og myndigheter.

Strategisk risiko kan defineres som uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser

Det interne kapitalbehovet for forretningsrisiko og strategisk risiko er fastsatt til 33,0 millioner.

8 SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG ØKONOMISK KAPITALBEHOV

Jernbanepersonalets Sparebank hadde ved utgangen av 2011 en kapitaldekning beregnet etter Basel I regelverket på 17,5 %. Kjernekapitaldekningen utgjør også 17,5 %. Kapitalkravet for Basel I er beregnet til 204,3 millioner kroner.

Med utgangspunkt i forutsetninger som er lagt til grunn for ICAAP prosessen, er kapitalbindingen under Pilar 2 anslått til 106,9 millioner. Kapitalbindingen for Pilar 1 og Pilar 2 er etter dette anslått til 316,2 millioner. Eventuelle diversifiseringseffekter er ikke hensyntatt, og det er i realiteten lite sannsynlig at alle hendelser vil inntreffe samtidig.

Faktisk ansvarlig kapital var på 448,0 millioner.

Det er foretatt en gjennomgang av de viktigste faktorer som ligger til grunn for risiko og kapitalvurderinger for banken. Banken har tilstrekkelig kapital til å dekke behovet for kjerne- og ansvarlig kapital i 2011.

Tabell 11: Sammenstilling av ICAAP beregningen nedenfor gir en numerisk oppstilling og sammensetning av de enkelte risikofaktorers bidrag til ICAAP kravet på 316,2 millioner. Med de forutsetninger som er gjort har Jernbanepersonalets Sparebank overskytende kapital på om lag 131,8 millioner.

Tabell 11: Sammenstilling av ICAAP beregningen

Risikotyper (TNOK. kr.)	Risikovilje	ICAAP 31.12.11
Kredittrisiko	Lav	189 435
Markedsrisiko	Moderat	47 052
Operasjonell risiko	Lav	19 944
Renterisiko	Lav	11 541
Konsentrasjonsrisiko	Moderat	0
Likviditetsrisiko	Lav	15 177
Forretningsrisiko	Lav	33 041
Totalt kapitalbehov ICAAP		316 190
Faktisk ansvarlig kapital		448 036
Over/under ICAAP krav		131 846
Styrets krav til ansvarlig kapital 15%		392 587
Over/under styrets krav 15%		55 450
Kapitalkrav 8 %		209 380
Over/under kapitalkrav 8 %		238 657
Totalt beregningsgrunnlag		2 617 245
Kjernekapital i % (Pilar 1)		17,1 %
Kapitaldekning i % (Pilar 1)		17,1 %

Telefon 815 59 115
Internett www.jbf.no

Jernbanepersonalets Sparebank
Postboks 235 Sentrum
0103 Oslo
E-post js@js.no

Jernbanepersonalets Forsikring Gjensidig
Postboks 235 Sentrum
0103 Oslo
E-post jfg@jfg.no